

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 2b/2015

privind interpretarea articolelor
63 alin. (2), 64 alin. (1) și 67 alin. (2) din
Constituția Republicii Moldova

CHIȘINĂU

4 septembrie 2015

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 2b/2015 PRIVIND INTERPRETAREA
ART. 63 ALIN.(2), ART. 64 ALIN. (1) ȘI ART. 67 ALIN. (2) DIN CONSTITUȚIE

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dlui Eugeniu Osipov, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 26 ianuarie 2015,
înregistrată la aceeași dată,
Examinând preliminar sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 4 septembrie 2015 în ședință închisă,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La 26 ianuarie 2015, deputații în Parlament, dna Zinaida Greceanîi, dnii Igor Dodon, Vladimir Țurcan, Vasile Bolea și Grigore Novac, au adresat Curții Constituționale sesizarea privind interpretarea articolelor 63 alin. (2), 64 alin. (1) și 67 alin. (2) din Constituție.

A. Motivele sesizării

2. Autorii sesizării au solicitat interpretarea prevederilor constituționale enunțate sub următoarele aspecte:

„- Ședința de constituire a Parlamentului, convocată de către Președintele Republicii Moldova, poate fi atribuită sau considerată ca sesiune specială, extraordinară sau ordinară?

- Ședința de constituire a Parlamentului, convocată de către Președintele Republicii Moldova, poate fi convocată, desfășurată, întreruptă, reluată și consumată indiferent de lunile anului, specificate în art.67 din Constituția Republicii Moldova?

- Când se consideră consumată ședința de constituire a Parlamentului, după alegerea conducerii și organelor de lucru ale Parlamentului, sau când aceasta este închisă sau întreruptă de către președintele ședinței?

- În cazul în care ședința de constituire a fost închisă sau întreruptă fără a fi alese conducerea și organele de lucru ale Parlamentului, care este subiectul investit cu dreptul de a solicita reluarea lucrărilor ședinței de

constituire (Președintele Republicii Moldova, președintele ședinței de constituire sau 1/3 din deputați)?

- Care este mecanismul constituțional de realizare a dreptului de convocare a sesiunii de către o treime de deputați, președintele ședinței de constituire a Parlamentului, Președintele Republicii Moldova, în cazul în care nici conducerea și nici organele de lucru ale Parlamentului nu au fost alese și formate?

- În cazul în care ședința de constituire a fost convocată în perioada sesiunii ordinare a Parlamentului, întreruptă și reluată între sesiunile ordinare, se aplică prevederile art.67 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și cine este subiectul cu dreptul de a solicita reluarea ședinței de constituire a Parlamentului?

- Care sunt consecințele juridice în cazul în care este încălcată procedura de convocare și de desfășurare a ședințelor de constituire a Parlamentului sau sesiunilor, în raport cu actele care au fost adoptate în cadrul acestora?"

B. Legislația pertinentă

3. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.”

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

[...]”

Articolul 60 Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislative

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

[...]”

Articolul 63 Durata mandatului

„(1) Parlamentul este ales pentru un mandat de 4 ani, care poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

(2) Parlamentul se întrunește, la convocarea Președintelui Republicii Moldova, în cel mult 30 de zile de la alegeri.

[...]

Articolul 64 Organizarea internă

„(1) Structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament. Resursele financiare ale Parlamentului sânt prevăzute în bugetul aprobat de acesta.

(2) Președintele Parlamentului se alege prin vot secret, cu majoritatea voturilor deputaților aleși, pe durata mandatului Parlamentului. El poate fi revocat în orice moment prin vot secret de către Parlament cu o majoritate de cel puțin două treimi din voturile tuturor deputaților.

(3) Vicepreședinții se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare.”

Articolul 67 Sesiuni

„(1) Parlamentul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iulie. A doua sesiune începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

(2) Parlamentul se întrunește și în sesiuni extraordinare sau speciale, la cererea Președintelui Republicii Moldova, a Președintelui Parlamentului sau a unei treimi din deputați.”

4. Prevederile relevante ale Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 (republicat în M.O., 2007, nr. 50, art. 237), sunt următoarele:

Articolul 1 Alegerea Parlamentului

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

[...]

(5) Parlamentul nou-ales se întrunește în ședința de constituire la convocarea Președintelui Republicii Moldova în cel mult 30 de zile de la alegeri, dacă au fost aleși cel puțin 2/3 din numărul total al deputaților.”

Articolul 2

Ședința de constituire a Parlamentului

„(1) Ședința de constituire a Parlamentului nou-ales este prezidată de cel mai în vârstă deputat, ulterior, după alegere, de Președintele sau de unul dintre vicepreședinții Parlamentului.

(2) Președintele ședinței oferă cuvânt Președintelui Curții Constituționale pentru prezentarea raportului privind rezultatele alegerii Parlamentului și validarea mandatelor deputaților aleși.”

Articolul 3

Data constituirii Parlamentului

„Parlamentul se consideră legal constituit din data ședinței de constituire.”

Articolul 4

Constituirea fracțiunilor parlamentare

„(1) În vederea formării organelor de lucru și organizării activității Parlamentului, deputații constituie fracțiuni parlamentare alcătuite din cel puțin 5 deputați aleși în bază de liste ale concurenților electorali, precum și o singură fracțiune parlamentară cu aceeași componență numerică din deputați aleși în bază de liste ale concurenților electorali care nu au întrunit numărul necesar pentru a constitui o fracțiune parlamentară, din deputați independenți și/sau deputați neafiliați.

[...]

(3) Fracțiunile parlamentare se constituie în termen de 10 zile după constituirea legală a Parlamentului și funcționează în baza regulamentului propriu.

[...]”

Articolul 7

Conducerea Parlamentului

„După constituirea legală a Parlamentului se alege Președintele Parlamentului, vicepreședinții și se formează Biroul permanent al Parlamentului.”

Articolul 12

Formarea Biroului permanent al Parlamentului

„(1) Biroul permanent al Parlamentului este organul de lucru al acestuia și se formează, ținându-se seama de reprezentarea proporțională a fracțiunilor în Parlament. Din el fac parte, din oficiu, Președintele Parlamentului și vicepreședinții. Componența numerică și nominală a Biroului permanent se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, la propunerea fracțiunilor parlamentare.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor sesizării

5. În opinia autorilor sesizării, una din etapele importante pentru constituirea legală și funcționarea Parlamentului este ședința de constituire, în cadrul căreia se alege conducerea Parlamentului și organele de lucru ale acestuia.

6. Autorii sesizării au menționat că ședința de constituire a Parlamentului nou-ales, din 29 decembrie 2014, prezidată de cel mai în vârstă deputat, nu s-a finalizat cu alegerea Președintelui legislativului și a organelor de lucru.

7. Următoarea ședință a legislativului a avut loc la 21 ianuarie 2015, la cererea unei treimi din deputați.

8. Potrivit autorilor sesizării, convocarea acestei ședințe a fost contrară legii, or, potrivit Regulamentului Parlamentului, chiar dacă o treime din deputați depun o astfel de cerere, aceasta urmează a fi adresată Biroului permanent, care în speță nu era format.

9. În aceste circumstanțe, în opinia autorilor, nu este clar dacă cel mai în vârstă deputat, care prezidează ședința de constituire a Parlamentului, o treime din deputați ori Președintele Republicii Moldova sunt în drept să convoace următoarea ședință a Parlamentului, pentru alegerea organelor de lucru.

10. Astfel, autorii sesizării solicită elucidarea acestor aspecte prin prisma articolelor 63 alin. (2), 64 alin. (1) și 67 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând sesizarea sub aspectul admisibilității, Curtea reține următoarele.

12. Curtea Constituțională exercită jurisdicția constituțională la sesizarea subiecților specificați în articolul 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 38 din Codul jurisdicției constituționale.

13. Potrivit prevederilor legale, deputații în Parlament sunt subiecți cu drept de sesizare a Curții Constituționale.

14. La fel, articolul 135 alin.(1) lit. b) din Constituție, articolul 4 alin.(1) lit. b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 4 alin.(1) lit. b) din Codul jurisdicției constituționale abilitază instanța de jurisdicție constituțională cu atribuția de interpretare a Constituției.

15. Concomitent, Curtea reține că interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice.

16. În mai multe hotărâri ale sale, Curtea a reținut că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție presupune stabilirea sensului autentic și deplin al normelor constituționale, care poate fi realizată prin interpretarea textuală sau funcțională, în măsura în care poate fi dedusă din textul Constituției, ținând cont de caracterul generic al normei, situațiile concrete pe care legiuitorul nu avea cum să le prevadă la momentul elaborării normei, reglementările ulterioare, situațiile complexe în care norma trebuie aplicată etc.

17. Având în vedere importanța interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea Constituțională tratează sesizările de acest caracter cu o exigență deosebită. Acestea pot fi acceptate pentru examinare în fond doar în cazul în care dispoziția constituțională, a cărei interpretare se solicită, este incertă, ambiguă sau incompletă și dacă Curtea nu s-a pronunțat anterior.

18. Curtea constată că autorii sesizării au solicitat interpretarea articolelor 63 alin. (2), 64 alin. (1) și 67 alin. (2) din Constituție, care prevăd în ansamblu modul de organizare și funcționare a Parlamentului.

19. Din întrebările formulate, Curtea observă că, în esență, este vizat modul de convocare a ședinței de constituire a Parlamentului, durata acesteia, subiecții în drept să convoace ședința Parlamentului în cazul în care nu a fost ales Președintele legislativului și nu au fost formate organele de lucru, precum și sesiunea la care se atribuie ședința de constituire.

20. În acest sens, Curtea menționează că, potrivit articolului 63 alin. (2) din Constituție, *Parlamentul se întrunește, la convocarea Președintelui Republicii Moldova, în cel mult 30 de zile de la alegeri*. Curtea constată că norma constituțională citată, care reglementează prima convocare a Parlamentului nou ales, este expusă într-o manieră clară, care exclude orice interpretare.

21. De asemenea, Curtea menționează că, potrivit articolului 67 alin. (1) din Constituție, Parlamentul se întrunește în două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iulie. A doua sesiune începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

22. Potrivit alineatului (2) al articolului citat, Parlamentul se întrunește și în sesiuni extraordinare sau speciale, la cererea *Președintelui Republicii Moldova, a Președintelui Parlamentului sau a unei treimi din deputați*.

23. În Hotărârea nr. 23 din 6 mai 1999 cu privire la interpretarea articolului 67 din Constituția Republicii Moldova, Curtea a menționat:

„Alin. (1) și (2) ale art. 67 din Constituție formează un ansamblu coerent de norme ce determină dreptul comun al sesiunilor Parlamentului. Prin dispozițiile art.67 este reglementat programul riguros al sesiunilor ordinare și este stabilită o limitare strictă a posibilităților, duratei și conținutului celorlalte tipuri de sesiuni.”

24. Curtea observă că normele constituționale privind organizarea și funcționarea Parlamentului sunt detaliate de normele regulamentare.

25. În acest sens, Curtea reține prevederea articolului 64 alin. (1) din Constituție, potrivit căreia **structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament.**

26. În hotărârile sale anterioare, Curtea a menționat că **Parlamentul dispune de deplină autonomie în ceea ce privește stabilirea normelor juridice ce îi guvernează organizarea și funcționarea.** Regulamentul Parlamentului se constituie dintr-un ansamblu de norme juridice, menite să organizeze și să disciplineze activitatea parlamentară cu privire la procedura de legiferare, constituirea propriilor organe de lucru, de numire sau de investitură a celor mai importante instituții sau autorități publice în stat. Normele regulamentare reprezintă instrumente juridice care permit și asigură desfășurarea activității parlamentare în scopul îndeplinirii atribuțiilor constituționale ale Parlamentului.

27. Curtea reține că Titlul I din Regulamentul Parlamentului, intitulat „*Constituirea și funcționarea Parlamentului*”, reglementează ședința de constituire a Parlamentului, modul de constituire a fracțiunilor parlamentare, de alegere a conducerii Parlamentului și de constituire a Biroului permanent. Sesiunile parlamentare sunt reglementate separat în titlul II „*Desfășurarea lucrărilor Parlamentului*”.

28. Potrivit art. 3 din Regulament, Parlamentul se consideră legal constituit din data ședinței de constituire.

29. În conformitate cu art. 2 din Regulamentul Parlamentului, ședința de constituire a Parlamentului nou-ales *este prezidată de cel mai în vârstă deputat.*

30. Curtea constată că cel mai în vârstă deputat, care prezidează prima ședință a legislativului, îndeplinește o funcție *onorifică, de coordonare a primelor lucrări.* Acesta nu dispune de atribuții organizatorice și decizionale și nu reprezintă Parlamentul în raporturile cu alte entități.

31. După constituirea legală a Parlamentului, se formează fracțiunile parlamentare, se alege Președintele Parlamentului, vicepreședinții și se formează Biroul permanent al Parlamentului.

32. Curtea menționează că, potrivit prevederilor Regulamentului, în vederea formării organelor de lucru și organizării activității Parlamentului, deputații formează fracțiunile parlamentare în termen de 10 zile după constituirea legală a Parlamentului (art. 4).

33. În același timp, examinând normele regulamentare, se constată că Biroul permanent se formează doar după constituirea fracțiunilor parlamentare. Or, potrivit art. 12 din Regulament, Biroul permanent al Parlamentului este organul de lucru al acestuia și se formează ținându-se seama de reprezentarea proporțională a fracțiunilor în Parlament.

34. Din cele menționate, Curtea constată că **în ceea ce privește formarea organelor de lucru ale legislativului în prima zi a ședinței de constituire nu există anumite condiționări.**

35. Totodată, Curtea reține că, prin prisma normelor constituționale, **lipsa Biroului permanent nu exclude dreptul deputaților** (cel puțin o treime din numărul acestora) **de a se întruni în ședințe plenare.** Or, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului (art. 60 din Constituție).

36. Interpretând prevederile articolului 67 din Constituție prin Hotărârea nr. 23 din 6 mai 1999, Curtea a statuat cu titlu de principiu că:

„Normele constituționale sunt formulate la modul imperativ, ceea ce imprimă dispozițiilor art. 67 alin. (2) un caracter obligatoriu. Cererea de convocare a unei sesiuni extraordinare sau speciale, parvenită fie din partea Președintelui Republicii Moldova, fie din partea Președintelui Parlamentului sau din partea unei treimi din deputați, are un caracter obligatoriu și, prin urmare, **nici un organ de lucru al Parlamentului nu este în drept să refuze convocarea sesiunii extraordinare sau speciale.**”

37. De asemenea, în Decizia nr. 5 din 28 septembrie 2000, Curtea a constatat că **numai Parlamentul este în măsură să decidă asupra modalităților, procedurilor și condițiilor în care procedează la luarea unor măsuri, potrivit principiului autonomiei regulamentare, în virtutea căruia el își stabilește modul de organizare și desfășurare a propriilor activități,** evident, în condițiile normelor constituționale.

38. Concomitent, în Hotărârea nr.9 din 21 mai 2013 Curtea a reținut că:

„55. [...] **Parlamentul în problemele și aspectele legate de organizarea și funcționarea sa internă, în privința cărora Constituția nu dispune, are libertatea să decidă în mod autonom,** autonomie care se exercită prin **voința majorității membrilor, manifestată prin vot.**”

56. [...] Parlamentul are competența exclusivă de a stabili prevederi referitoare la atribuțiile organelor sale de conducere, de a decide asupra modului de aplicare a acestora, iar **nerespectarea unor prevederi regulamentare se poate constata și rezolva pe căi și proceduri exclusiv parlamentare.**”

39. În concluzie, Curtea constată că dispozițiile constituționale a căror interpretare se solicită nu conțin ambiguități, imprecizii sau neclarități, unele din ele fiind interpretate anterior de instanța de jurisdicție constituțională.

40. Întrebările formulate de autorii sesizării privind procedura de constituire a Parlamentului și formare a organelor de lucru se raportează la autonomia parlamentară și, respectiv, reglementarea detaliată a acestor aspecte ține de competența legislativului.

Pentru considerentele expuse și călăuzindu-se de prevederile articolelor 24 alin.(1), 26 alin.(1), 31 din Legea cu privire la Curtea Constituțională,

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 2b/2015 PRIVIND INTERPRETAREA
ART. 63 ALIN.(2), ART. 64 ALIN. (1) ȘI ART. 67 ALIN. (2) DIN CONSTITUȚIE

articolelor 6 alin.(1) și (2), 39 alin.(2), 40 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției
constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind interpretarea articolelor 63
alin. (2), 64 alin. (1) și 67 alin. (2) din Constituție.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de
atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al
Republicii Moldova*”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 4 septembrie 2015
DCC nr.4
Dosarul nr. 2b/2015